

Anmälningar enligt 14 kap 2 § Socialtjänstlagen
“Lex Sarah”
i Västmanlands län 2004

Förord

I januari 1999 infördes en ny paragraf i Socialtjänstlagen (SoL) om anmälningsplikt vid allvarliga missförhållanden inom äldre- och handikappomsorgen, 14 kap 2 § SoL, kallad Lex Sarah. Det uppstod snabbt ett behov av förtydligande och klarläggande av begreppen vilket i juli 2000 utmynnade i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd SOSFS 2000:5 om anmälan av missförhållanden i omsorger av äldre och funktionshindrade enligt Socialtjänstlagen (2001:453). Det är lagtexten, föreskrifterna och allmänna rådet som är vägledande vad gäller rutiner och skyldigheter runt anmälningsplikten.

Med allvarliga missförhållanden avses i SOSFS 2000:5 övergrepp och brister i omsorgerna som utgör ett hot mot en enskilds liv, hälsa eller säkerhet samt ett bemötande av äldre och funktionshindrade som klart avviker från grundläggande krav på respekt för självbestämmande, integritet, trygghet och värdighet.

Länsstyrelsen presenterar i denna rapport antalet anmälningar enligt 14 kap 2 § SoL i Västmanlands län under år 2004. Länsstyrelsen presenterar också en översikt över anmälningarna i länet under åren 2001-2004.

Håkan Rinstad
Socialkonsulent

Anmälningar enligt 14 kap 2 § Socialtjänstlagen (SoL) i Västmanlands län under år 2004.

Länsstyrelsen i Västmanlands län sammanställer varje år sedan 2001 antalet anmälningar enligt 14 kap 2 § SoL, paragrafen som kallas lex Sarah. Länsstyrelsen skickar varje år ut en enkät till samtliga kommuner/kommundelar i länet där kommunerna får svara på några enkla frågor rörande anmälningarna. Denna sammanställning skall dock ses som en ren statistikprodukt för att mäta antalet anmälningar över tid. Några kvalitetstolkningar utifrån denna sammanställning är svåra att dra. Kvaliteten inom äldreomsorgen kommer istället fram i Länsstyrelsens verksamhetstillsyn inom området.

Nedan presenteras tre tabeller. De två första visar anmälningarna uppdelade på de två kategorierna övergrepp samt brister i omsorgerna. Den tredje tabellen visar antalet anmälningar totalt i respektive kommun under åren 2001-2004.

Tabell 1 Övergrepp

Kommun /kommundel /enskild verksamhet	fy-siska	psy-kiska	ekono-miska	sexu-ella	annat
Arboga	1 (0)	1 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Fagersta	1 (0)	0 (0)	0 (1)	0 (0)	0 (0)
Hallstahammar	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Heby	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Kungsör	1 (1)	1 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Köping	0 (1)	0 (0)	0 (1)	0 (0)	0 (0)
Kolsva kd	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Norberg	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Sala	0 (0)	0 (0)	1 (1)	0 (0)	0 (0)
Skinnskatteberg	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Surahammar	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Västerås	3 (1)	3 (1)	7 (1)	0 (0)	0 (0)
Skultuna kd	0 (0)	0 (0)	1 (0)	0 (0)	0 (0)
Totalt	6 (3)	5 (1)	9 (4)	0 (0)	0 (0)

Kommentarer till tabell 1 (*Siffrorna inom parantes anger 2003 års anmälningar*).

Fysiska övergrepp kan vara t ex slag, nypningar, hårda tag, knuffar eller sparkar. Av tabellen framgår att det har anmälts 6 fysiska övergrepp i länet under 2004 (3 st under 2003).

Psykiska övergrepp kan vara t ex hot, bestraffningar, trakasserier, skrämnel och kränkning- ar. Av tabellen framgår att det har anmälts 5 psykiskt övergrepp i länet (1 st under 2003).

Ekonomiska övergrepp kan vara t ex stöld av pengar eller ägodelar, utpressning och för- skingring. Det har anmälts 9 ekonomiska övergrepp i Västmanland under 2004 (4 st under 2003).

Tabell 2 **Brister i omsorgerna**

Kommun/kommundel/ Enskild verksamhet	personlig hygien (inkl tand & mun- hygien)	mathåll- ning	brister i tillsynen	annat
Arboga	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Fagersta	0 (0)	0 (0)	0 (1)	0 (0)
Hallstahammar	1 (0)	1 (0)	1 (1)	0 (0)
Heby	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Kungsör	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Köping	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Kolsva kd	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Norberg	0 (0)	0 (0)	0 (1)	0 (0)
Sala	0 (1)	0 (0)	1 (0)	0 (2)
Skinnskatteberg	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Surahammar	0 (0)	0 (0)	0 (1)	0 (0)
Västerås	4 (1)	2 (0)	5 (1)	0 (5)
Skultuna kd	1 (0)	1 (0)	1 (0)	0 (0)
Totalt	6 (2)	4 (0)	8 (5)	0 (7)

Kommentarer till tabell 2 (*Siffrorna inom parantes anger 2003 års anmälningar*).

I länet har 18 anmälningar gjorts avseende brister i omsorgerna (14 st under 2003).

Inte sällan måste en avvägning ske av vad som skall anmälas. Det är viktigt att alla missförhållanden uppmärksammas och åtgärdas, så att de äldre får en bättre livsmiljö i sin vardag. I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2000:5) om anmälan av missförhållanden i omsorger om äldre och funktionshindrade står det bland annat om återkommande brister i omsorgerna följande: "Återkommande brister i omsorgerna, som t ex beror på bristande arbetsrutiner, kan sammantaget utgöra allvarliga missförhållanden även om bristerna var för sig inte kan anses vara det.

Tabell 3 Totala antalet anmälningar enligt 14 kap 2 § SoL under åren 2001- 2004

kommun/kommundel /enskild verksamhet	2001	2002	2003	2004
Arboga	0	0	0	1
Fagersta	0	4	2	1
Hallstahammar	37	5	1	1
Heby	0	0	0	0
Kungsör	0	1	0	1
Köping	0	0	2	0
Kolsva kd	0	0	0	0
Norberg	1	0	1	0
Sala	3	1	3	2
Skinnskatteberg	0	3	0	0
Surahammar	0	0	1	0
Västerås	6	15	8	17
Skultuna kd	0	2	0	2
Totala antalet anmälningar i Västmanland	47	31	18	25

Kommentarer till tabell 3

I Västmanlands län gjordes totalt 25 anmälningar enligt 14 kap 2 § SoL under år 2004. Det är 8 kommuner som har gjort minst en anmälan. Övriga kommuner/kommundelar i länet har inte uppgivit någon anmälan.

Brister i bemötandet

Brister i bemötandet avser bemötande som klart avviker från grundläggande krav på respekt för självbestämmande, integritet, trygghet och värdighet. Arboga (1), Fagersta (1), Hallstahammar (1), Kungsör (1) och Västerås (4) har anmält brister i bemötandet.

Övrig statistik

Länsstyrelsen kan av enkätmaterialen även redovisa följande statistik:

- Anmälningar fördelade efter boendeform: särskild boendeform (19), ordinär boendeform (6).
- Anmälningar fördelade efter antal personer som utsatts för missförhållande: en person (19), två eller flera personer (6).
- Anmälningar fördelade efter ålder. Här redovisar Länsstyrelsen endast de anmälningar som avser *en* person, inte de anmälningar som avser två eller fler personer. personer 65 år och äldre (16), personer yngre än 65 år (3).

- Anmälningar fördelade efter kön. Här redovisar Länsstyrelsen endast de anmälningar som avser *en* person, inte de anmälningar som avser två eller fler personer. kvinnor (9), män (10).
- Anmälningar fördelade efter vem som gjorde anmälan: personal (24), anhörig och en personal (1).
- Anmälningar fördelade efter om de ledde till någon åtgärd: Alla 25 anmälningarna ledde till någon form av åtgärd.
- Anmälningar fördelade efter åtgärder som vidtogs: Varning (3), omplacering (3), avstängning (1), avskedande (12), polisanmälan (13), ändrade arbetsrutiner (3), utbildning/information (20), handledning/tid för reflexion i grupp (8), ändrade arbets-scheman (1), ändrade delegationsbeslut (1), utökning av arbetsledare/chefer (2), utökning av övrig personal (0) samt annan åtgärd * (6). Länsstyrelsen vill här förtydliga att det ofta vidtogs flera olika åtgärder i en och samma anmälan, därav det stora antalet redovisade vidtagna åtgärderna.

*Annan åtgärd uppgavs vara samtal, översyn av larmsystemet och dess rutiner, förtydliga rutiner, nytt larm, förstärkt passning, samtal med anhöriga, enkät till anhöriga om situationen på boendet.

Ingår i Länsstyrelsen rapportserie
ISSN 0284 - 8813

Har du frågor, önskar fler exemplar m m, kontakta
Länsstyrelsen i Västmanlands län, 721 86 Västerås
Tel 021-19 50 00 | Fax 021-19 51 35 | E-post lansstyrelsen@u.lst.se